

МЕНЕДЖМЕНТ ОСВИТИ

УДК 378.4:336

DOI: <http://doi.org/10.32589/2412-9283.41.2024.322952>

Рижук Я. О.

yaroslav.ryzhuk@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-2472-102X>

Київський національний лінгвістичний університет

Дата надходження 11.11.2024. Рекомендовано до друку 23.12.2024

ВПЛИВ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВИТИ НА АКАДЕМІЧНІ ДОСЯГНЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ І РОЗШИРЕННЯ ДОСТУПУ ДО ОСВІТНІХ МОЖЛИВОСТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ, ІТАЛІЇ ТА РУМУНІЇ)

Анотація. У статті досліджено взаємозв'язок між фінансуванням вищої освіти й академічними досягненнями здобувачів на прикладі Німеччини, Італії та Румунії. Автор обґрунтував вибір країн, спираючись на різницю їхніх підходів у питанні фінансування освіти та відмінностях освітніх систем. У статті проаналізовано доктринальні підходи до оцінювання якості та доступності освіти і на їх основі виокремлено три авторські критерії: рівень безробіття серед випускників закладів вищої освіти; кількість молоді, що має вищу освіту; позиції університетів у міжнародних рейтингах. Новизна статті полягає у формулюванні відповідних критеріїв та їхньому емпіричному аналізі з урахуванням статистичних даних. Автор статті виявив значні відмінності у фінансових моделях, які визначають якість освіти, її доступність і конкурентоспроможність випускників.

Ключові слова: фінансування освіти, академічні досягнення, доступність освіти, якість освіти, вища освіта в ЄС.

Ryzhuk Y. O.

yaroslav.ryzhuk@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-2472-102X>

Kyiv National Linguistic University

THE IMPACT OF HIGHER EDUCATION FUNDING ON STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENTS AND EXPANDING ACCESS TO EDUCATIONAL OPPORTUNITIES (ON THE EXAMPLES OF GERMANY, ITALY AND ROMANIA)

Abstract. Introduction. The article examines the relationship between higher education funding and academic achievement of students on the example of Germany, Italy and Romania. The author explains the choice of countries based on the difference in their approaches to education funding and the distinction between their educational systems. The author emphasizes the importance of funding for the development of higher education institutions. **Purpose** of the study is to assess whether the level of funding of higher education institutions affects the quality and accessibility of educational services on the example of selected EU member states, based on selected and reasonable criteria. **Methods.** The main method of the study is a comparative approach, because based on the data obtained, a comparative analysis of the selected countries is carried out, and conclusions are drawn about the relationship between funding and the quality of higher education. The author used the empirical method to find and analyze statistical data. **Results.** The article analyzes the doctrinal approaches to assessing the quality and accessibility of education and, on their basis, identifies three author's criteria: the unemployment rate among graduates of higher education institutions; the number of young people with higher education; and the positions of universities in international rankings. Particular attention is paid to the relationship between the financial support level and academic achievements of students, as well as to the prospects of using best practices to improve educational policy. The novelty of the article consists in the formulation of the relevant criteria and their empirical analysis, using statistical data. **Conclusion.** The author of the article has identified significant differences in financial models that determine the quality of education, accessibility and competitiveness of graduates.

Keywords: education funding, academic achievement, access to education, quality of education, higher education in the EU.

Постановка проблеми. Фінансування вищої освіти є важливим чинником, який визначає її якість, доступність і здатність задовольнити потреби сучасного суспільства в умовах глобалізації та технологічних змін (Усик, 2019). Ефективне фінансування забезпечує ресурсну базу для модернізації навчальних програм, розвитку інфраструктури, впровадження цифрових технологій і наукових досліджень (Natroshvili, 2018; European Commission, 2024). Тим не менше, дослідження конкретних фактів впливу фінансів на якість освіти часто залишається теоретичним і не містить статистичних даних. Крім того, відповідне питання є доволі широким і часто не конкретизоване за країнами. З огляду на це аналіз впливу рівня фінансування на академічні досягнення студентів і розширення доступу до освітніх можливостей є актуальним завданням, що дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів і виробити рекомендації для вдосконалення фінансових механізмів.

Для отримання конкретних емпіричних даних для аналізу обрано три держави – члени ЄС, а саме Німеччину, Італію та Румунію. Ці країни мають різні економічні умови й моделі фінансування, а також відрізняються своїми освітніми системами. На підставі їхнього аналізу ми дослідимо взаємозв'язок між фінансуванням освіти та її якістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансування вищої освіти є доволі поширеним науковим питанням. Водночас кількість наукових робіт хоча і є доволі великою, однак часто не забезпечує глибокого й комплексного аналізу впливу фінансування на якість і доступність освітніх послуг. Крім того, деякі з них нехтують емпіричні дані. Більшість досліджень зосереджені на певних аспектах аналізу якості освіти. Наприклад, для виокремлення авторських критеріїв проаналізовано праці Дебич М. (2019), яка наголошує на інтернаціоналізації закладів вищої освіти як ключовому показнику їхньої якості. Vykydal D., Folta M., Nenadál J. (2020) пропонують системний підхід до оцінювання якості, який включає регулярне внутрішнє та зовнішнє оцінювання, наявність чітко визначеної місії, стратегій, ресурсів і прозорості у звітності результатів. Особливий акцент робиться на значенні фінансових, людських та інформаційних ресурсів. Проте цей підхід не враховує ключових результативних показників, зокрема рівня працевлаштування випускників, що є важливим індикатором ефективності освітньої системи. Медведовська Д. (2016) пропонує тривірневий підхід до оцінювання якості вищої освіти, що поєднує репутаційний, результативний і загальний компоненти. Цей підхід є логічним і всебічним, однак його критерії є доволі широкими і потребують конкретизації для ефективного емпіричного аналізу.

Таким чином, аналіз наукових робіт показує, що питання впливу фінансування освіти на якість і доступність є важливим, але все ще містить аспекти, що потребують доопрацювання. З огляду на зазначене у статті запропоновано конкретні країни та критерії для проведення відповідної оцінки та виявлення взаємозв'язків.

Основні результати дослідження. У Німеччині, Італії й Румунії є значні відмінності у підходах до фінансування вищої освіти, які зумовлені історичними, економічними та соціальними особливостями цих країн. Так, система фінансування вищої освіти в Німеччині базується на стабільній державній підтримці та децентралізованій моделі управління. Основну частину фінансування забезпечують федеральні землі, які відповідають за розподіл коштів між закладами освіти, ураховуючи регіональні особливості. У 2022 р. на освіту було спрямовано 4,6 % ВВП країни, з яких 1,3 % припадало на вищу освіту (OECD, 2023).

Головним джерелом фінансування є державний бюджет, який покриває операційні витрати університетів, забезпечує оплату праці викладачів, підтримує

інфраструктуру та розвиток дослідницької діяльності. У середньому витрати на одного здобувача в закладах вищої освіти становлять близько 14 тисяч євро на рік. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) станом на 2023 р., це є одним із найвищих показників у ЄС (OECD-1, 2023). Такий рівень фінансування дозволяє університетам розвивати навчальні програми, упроваджувати сучасні технології та співпрацювати з міжнародними партнерами.

Особливістю німецької системи є безкоштовне навчання для студентів у державних університетах. Витрати, які студенти все ж сплачують, обмежуються незначними адміністративними зборами (100–300 євро на семестр), що покривають витрати на функціонування студентської інфраструктури (Нітенко, 2020). Додаткові кошти надходять із таких джерел, як спонсорські внески, партнерські проекти з приватними компаніями, а також гранти на дослідження (Herrera-Sosa et al, 2018).

Ще одним важливим елементом фінансування є система дуальної освіти. Вона передбачає тісну співпрацю університетів із підприємствами, що не лише сприяє підготовці кадрів, адаптованих до потреб ринку праці, а й забезпечує університети додатковими ресурсами. На фінансування професійної освіти, що є частиною цієї системи, припадає близько 8 % загальних витрат на вищу освіту (OECD-1, 2023). Важливе місце в системі німецької вищої освіти посідають наукові дослідження. У 2022 р. витрати на дослідницькі проекти в університетах перевищили 10 мільярдів євро (OECD, 2023). Значна частина з них була спрямована на розвиток цифрових технологій та екологічних інновацій.

Розглядаючи приклад Італії, зазначимо, що ця країна демонструє централізовану модель фінансування вищої освіти, яка здебільшого залежить від державного бюджету. У 2022 р. витрати на освіту становили 4,2 % ВВП країни, з яких лише 1 % було спрямовано на фінансування закладів вищої освіти. Витрати на одного студента становлять близько 10 тисяч євро на рік (OECD-1, 2023). Спираючись на дані ОЕСР, можна констатувати, що цей рівень є нижчим за середньоєвропейський показник. Основним джерелом фінансування італійських університетів є бюджетні кошти, розподіл яких контролює центральний уряд. Однак через обмеженість державних ресурсів університети часто змушені покривати дефіцит коштів за рахунок власних надходжень, таких як плата за навчання, міжнародні гранти та спонсорські внески (Colombo & Salmieri, 2022). Порівняно з розглянутою вище Німеччиною плата за навчання в Італії є вищою, що створює фінансові бар'єри для студентів із сімей з низьким доходом. Попри фінансові обмеження, уряд Італії, проте, упроваджує ініціативи, спрямовані на підтримку таких здобувачів. Держава пропонує стипендії та гранти, але на сьогодні їх кількість все ще є обмеженою і не завжди достатньою для покриття всіх витрат (Lumino et al, 2017). Протягом останніх років прийнято низку заходів для зменшення економічного навантаження на студентів, зокрема програми субсидування житла та харчування.

Італійська система вищої освіти також стикається з проблемами, пов'язаними зі станом інфраструктури університетів. Багато закладів потребують модернізації, а через обмежені фінансові ресурси інвестиції в новітні технології та дослідницькі лабораторії залишаються недостатніми, що знижує конкурентоспроможність італійських університетів на міжнародному рівні.

Третьою країною, яку ми обрали для аналізу, є Румунія. У цій країні система фінансування вищої освіти має централізований характер і значною мірою залежить від державного бюджету. У 2022 р. витрати на освіту в країні становили лише 2,7 % ВВП, що є одним із найнижчих показників у Європейському Союзі, а середні витрати на одного студента становлять близько 4,5 тисячі євро на рік (OECD-1, 2023).

Основним джерелом фінансування румунських університетів є державний бюджет, який покриває базові потреби закладів вищої освіти, проте цих коштів часто недостатньо для ефективного функціонування, тому університети залучають плату за навчання як додаткове джерело фінансування, хоча вона все ще перебуває на досить невисокому рівні (Alecsandru & Raluca, 2013). Незважаючи на те, що це можна вважати перевагою в питанні доступності освіти, однак такий низький рівень оплати освітніх послуг не може належним чином забезпечити фінансову стійкість закладів вищої освіти. Інфраструктура вищої освіти в Румунії залишається застарілою. Низький рівень інтеграції університетів із ринком праці є ще однією проблемою. Випускники часто стикаються з труднощами в працевлаштуванні через невідповідність знань і навичок, отриманих у закладах вищої освіти, вимогам роботодавців. У 2022 р. рівень безробіття серед молоді в Румунії був одним із найвищих у ЄС, що свідчить про необхідність перегляду навчальних програм і посилення співпраці університетів із бізнесом (EUROSTAT, 2023).

Таким чином, дослідження фінансування вищої освіти в Німеччині, Італії та Румунії свідчить про суттєві відмінності у підходах та їхній вплив на систему освіти. З урахуванням зазначеного вважаємо доцільним провести більш докладний аналіз емпіричних показників, щоб визначити ступінь впливу фінансування освіти на її якість і доступність.

Оцінювання якості та доступності освіти є доволі комплексним і складним завданням. Розглядаючи наукові підходи до цього питання, можна помітити багато різних і навіть протилежних експертних думок. Для розуміння загальної ситуації вважаємо необхідним навести кілька з них. Так, наприклад, вітчизняна дослідниця Кульчицька А. (2014) зазначає, що критеріями оцінювання якості надання освітніх послуг є чинники безпосереднього впливу на якість навчального процесу та умови надання освітніх послуг. Звісно, такі критерії мають певний вплив, але, на нашу думку, вони є занадто звуженими. Вважаємо, що вони не враховують важливих аспектів, які відображають вплив освіти на подальше життя студентів і соціальну цінність закладу освіти. Інша українська дослідниця Дебич М. (2019) виокремлює як основний критерій інтернаціоналізацію закладів вищої освіти. Інтернаціоналізація, безумовно, є важливим показником для репутації та глобальної конкурентоспроможності університету, проте вона не віддзеркалює повної картини якості освіти. Цей критерій, безперечно, заслуговує на увагу, проте не може бути єдиним та має бути доповнений іншими підходами.

Група науковців із Чехії – Vykydal D., Folta M., Nenadál J. (2020) – виокремлює такі критерії забезпечення якості закладу вищої освіти: регулярне внутрішнє та зовнішнє оцінювання, створення системи забезпечення якості на основі чіткої місії, стратегій, ресурсів і процедур, а також прозорість і звітність результатів оцінювання. Окремо наголошується на значенні фінансових, людських та інформаційних ресурсів для підтримки якості освіти. Частково погоджуємося із запропонованими критеріями, адже вони підкреслюють важливість системності та прозорості в забезпеченні якості освіти. Крім того, регулярне оцінювання, наявність місії, стратегій і ресурсів справді є фундаментальними елементами, які можуть впливати на позиції університетів у міжнародних рейтингах і завершення студентами навчання.

Ці критерії, однак, не враховують результативності освітніх послуг, наприклад, рівня працевлаштування випускників, що є ключовим показником ефективності університету. Крім того, акцент на внутрішній системі управління якістю не завжди корелює з реальними досягненнями студентів і впливом закладу на ринок праці, що обмежує практичність такого підходу в оцінюванні доступності та якості освіти.

Українська дослідниця Медведовська Д. (2016) зазначає, що доцільно застосовувати трирівневий підхід до оцінювання якості вищої освіти, який поєднує три компоненти: репутаційний, результативний і загальний. Аналізуючи підхід дослідниці, ми зі свого боку можемо зазначити, що погоджуємося з цими критеріями, адже вони є доволі логічними, але, на нашу думку, така класифікація є доволі широкою. Саме тому на підставі всіх розглянутих підходів і використовуючи загальні критерії Медведовської Д., виокремимо власні критерії. Так, у ролі результативного компонента, застосовуємо критерій «рівень працевлаштування випускників». Якщо університет забезпечує високі показники результативності, це свідчить про якісну підготовку, що дозволяє випускникам знаходити роботу у своїй сфері. Згідно з репутаційним підходом Медведовської Д., виокремлюємо для свого аналізу критерій «позиції університетів у міжнародних рейтингах». Використали саме цей критерій, оскільки репутація закладу вищої освіти часто впливає на його рейтинг. Врешті, у ролі «іншого» показника ми застосували власний критерій, а саме «кількість осіб з вищою освітою». Цей показник ефективно вказує на рівень доступності освіти. Таким чином, визначені критерії дозволяють оцінити якість і доступність вищої освіти. Далі здійснимо емпіричний аналіз цих показників на прикладі систем вищої освіти Німеччини, Італії та Румунії.

1) Рівень працевлаштування випускників

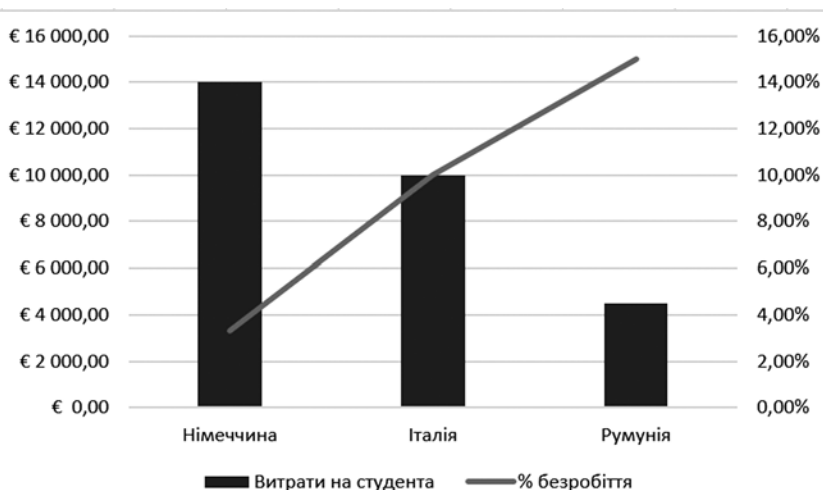
У Німеччині стабільне фінансування та тісна інтеграція університетів із ринком праці створюють сприятливі умови для працевлаштування випускників. У 2022 р. рівень безробіття серед молоді, яка закінчила вищі навчальні заклади, становив лише 3,3 %, що є одним із найнижчих показників у ЄС (EUROSTAT, 2023). Одним із ключових чинників такого успіху є дуальна система освіти, яка поєднує академічне навчання з практичним досвідом на підприємствах. Ця модель дозволяє студентам не лише опанувати теоретичні знання, а й набувати практичних навичок, що відповідають актуальним потребам ринку праці.

Крім того, німецькі університети тісно співпрацюють із роботодавцями, які беруть активну участь у формуванні освітніх програм, що забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів. Студенти отримують змогу працювати за фахом ще під час навчання, що не лише зміцнює їхні професійні компетентності, а й дозволяє краще адаптуватися до виробничого середовища після завершення освіти. Завдяки такому підходу випускники німецьких університетів є одними з найбільш потрібних і на національному, і на міжнародному ринках праці. В Італії рівень безробіття серед випускників у 2022 р. становив близько 10 %, що перевищує середній показник у ЄС і свідчить про значні проблеми в адаптації освітньої системи до вимог сучасного ринку праці (EUROSTAT, 2023). Освітні програми багатьох італійських університетів зосереджені переважно на теоретичній підготовці, що не завжди відповідає потребам роботодавців, особливо в таких динамічних галузях, як технології, інженерія та цифрові інновації. Це призводить до дефіциту практичних навичок, необхідних для успішного працевлаштування. Згідно з даними Національного інституту статистики Італії (ISTAT) на 2019 р., близько 35 % випускників вважають, що їхня освіта лише частково відповідає реальним запитам ринку (SDGs report, 2019).

У Румунії рівень безробіття серед молодих фахівців у 2022 р. перевищував 15 %, що свідчить про серйозні проблеми у системі вищої освіти (EUROSTAT, 2023). Однією з ключових причин є низький рівень фінансування університетів, що є одним із найнижчих показників у ЄС. Університети часто не мають ресурсів для оновлення навчальних програм, що створює розрив між академічною підготовкою студентів

і вимогами сучасного ринку праці (Iatagan, 2015). Відсутність тісної співпраці з роботодавцями лише посилює проблему: роботодавців не залучають до формування освітніх програм, через що випускники не набувають практичних навичок, необхідних для працевлаштування. Особливо гострою ця проблема відчутна в таких галузях, які потребують інтеграції теоретичних знань із практичними компетентностями, зокрема: технології, інженерія, цифрові інновації (Zamfirache, 2022). Як результат, випускники румунських університетів часто стикаються з труднощами під час пошуку роботи, що знижує їхню конкурентоспроможність як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Таким чином, проаналізувавши рівень фінансування закладів вищої освіти у трьох країнах, визначаємо, що в Німеччині відповідне фінансування є найвищим, Італія має середній показник, а для Румунії характерне найнижче фінансування вищої освіти. На противагу цьому, показник безробіття серед молоді є обернено пропорційним: у Німеччині він найнижчий, а в Румунії – найвищий. Результати дослідження наочно продемонстровані на Графіку 1.

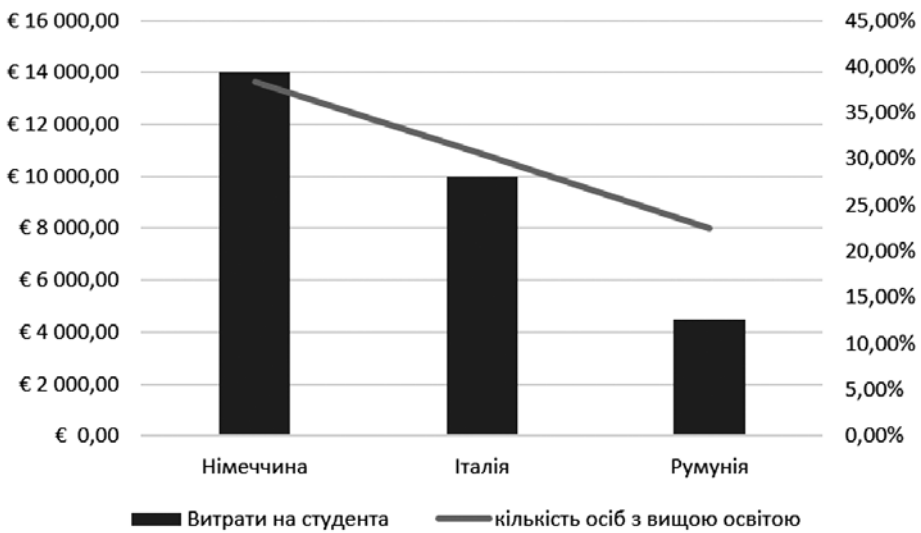
Графік 1. Залежність працевлаштування здобувачів вищої освіти від витрат на фінансування освіти

Таким чином, рівень працевлаштування випускників чітко демонструє зв'язок між якістю освітньої системи, її фінансуванням і адаптацією до потреб ринку праці. У Німеччині завдяки стабільному фінансуванню, дуальній системі освіти та тісній співпраці університетів з роботодавцями рівень працевлаштування випускників є одним із найвищих у Європі. В Італії, попри певні зусилля у залученні міжнародних грантів, проблеми з адаптацією освітніх програм і фінансовими бар'єрами для студентів стримують поліпшення ситуації. У Румунії через низький рівень інвестицій і слабку інтеграцію освіти з ринком праці працевлаштування випускників залишається серйозним викликом.

2) Кількість населення з вищою освітою

За даними Євростату на 2023 р., рівень вищої освіти серед населення віком 25–34 роки в Німеччині становить 38,4 %. Цей показник є трохи нижчим за середній в ЄС, однак показник Італії та Румунії ще нижчий. В Італії він становить 30,6 %, а в Румунії – 22,5 %. Показник Румунії є найнижчим серед усіх держав – членів

ЄС (EUROSTAT, 2024). Ці дані свідчать про вплив фінансування на доступність вищої освіти в країнах ЄС. Попри те, що Німеччина має нижчий за середній в ЄС рівень вищої освіти серед молоді, вона демонструє стабільну підтримку системи освіти завдяки значному державному фінансуванню, яке забезпечує доступність та якість освітніх послуг. Натомість Італія та Румунія, які мають ще нижчі показники, стикаються з труднощами у фінансуванні освіти, що негативно впливає на кількість осіб, які здобувають вищу освіту. Таким чином, рівень державного інвестування у вищу освіту прямо корелює з її поширенням серед населення. Це продемонстровано на Графіку 2.

Графік 2. Вплив фінансування вищої освіти на її доступність

3) Міжнародні рейтинги університетів

Міжнародні рейтинги університетів відображають їхню глобальну конкурентоспроможність, рівень наукових досліджень і якість викладання. У Німеччині університети стабільно входять до топ-100 у світі. Для порівняння емпіричних даних візьмемо рейтинг QS World University Rankings. Він об'єднує 1503 світові заклади вищої освіти, які оцінює, спираючись на кілька десятків даних, зокрема таких, як: науково-дослідна діяльність; стипендії; успішність; працевлаштованість випускників; міжнародна діяльність тощо. Наприклад, у 2024 р. Мюнхенський технічний університет посідає 28 місце в рейтингу, а Гейдельберзький університет – 84 місце. Оскільки німецькі заклади вищої освіти активно інвестують у наукові дослідження, сучасну інфраструктуру та міжнародну співпрацю, це дозволяє їм залучати найкращих викладачів, розробляти інноваційні програми та утримувати високі позиції в глобальних рейтингах (QS World University Rankings, 2024).

Італійські університети також посідають гідні місця в міжнародних рейтингах, але рідко входять до топ-100. У 2024 р. Болонський університет, найстаріший університет Європи, посів 133 місце, а Міланський політехнічний університет – 111 (QS World University Rankings, 2024). Це високий результат, хоча і значно нижчий, ніж показники Німеччини. Вважаємо, що це є, зокрема, й результатом меншого фінансування, що скорочує можливості університету.

Румунські університети мають найнижчі позиції серед трьох держав-членів. За тим самим рейтингом, у 2024 р. Бухарестський університет посів позицію на 801 місці, а Політехнічний університет Бухаресту – 1201 місці (QS World University Rankings, 2024). Через брак фінансування університети не можуть модернізувати інфраструктуру чи інвестувати в дослідження, що негативно впливає на їхню конкурентоспроможність. Участь у міжнародних програмах обмежена, а залучення грантів часто ускладнене через низький рівень організаційної підтримки.

Отже, аналіз усіх обраних нами трьох показників свідчить про тісний зв'язок між рівнем фінансування вищої освіти та її якістю і доступністю.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження фінансування систем вищої освіти в Європейському Союзі демонструє чіткий взаємозв'язок між обсягами інвестицій у цю сферу та якістю освітніх послуг. Фінансування є не лише джерелом підтримки базових функцій університетів, але й ключовим чинником, що визначає їхню конкурентоспроможність, здатність відповідати сучасним викликам і забезпечувати студентів якісною підготовкою для ринку праці.

На прикладі Німеччини, Італії та Румунії видно, як рівень фінансування впливає на академічні досягнення студентів і результати університетів у міжнародних рейтингах. У Німеччині стабільне й високе фінансування, яке забезпечує високі показники в усіх категоріях. Німеччина досягла одного з найнижчих рівнів безробіття серед випускників у Європі (3,3%) та помірної частки молоді, що має вищу освіту, у розмірі 38,4 %. Хоча це не найвищий показник у ЄС, він все ж є доволі значним. Високі позиції у світових рейтингах університетів підтверджують конкурентоспроможність її освітньої системи на глобальній арені.

Італія демонструє помірні результати. Рівень безробіття серед молоді є нижчим (10 %), а доступність освіти на підставі кількості здобувачів є невисокою і складає 30,6 %. Хоча університети, такі як Болонський, займають гідні місця у світових рейтингах, обмежені фінансові ресурси ускладнюють модернізацію інфраструктури, розвиток наукових досліджень та інтеграцію з ринком праці.

Румунія, зі значно нижчим рівнем фінансування, має найгірші показники серед цих трьох країн. Рівень безробіття серед випускників перевищує 15 %, а румунські університети посідають низькі позиції в міжнародних рейтингах. Низькою є і доступність вищої освіти, адже вона становить 22,5 %, що є найнижчим показником у ЄС. Недостатнє фінансування та слабка інфраструктура істотно обмежують можливості для покращення освітніх результатів і конкурентоспроможності випускників.

Таким чином, отримані дані свідчать про те, що фінансування є вирішальним чинником для підвищення якості освіти. Високий рівень інвестицій не лише забезпечує доступ до сучасної інфраструктури та інноваційних методів викладання, а й сприяє тісній інтеграції освітньої системи з потребами економіки. Країни з нижчим рівнем фінансування відчувають значні труднощі в підтримці якості освіти, що впливає на конкурентоспроможність їх випускників і позицію університетів у міжнародному просторі.

Перспективи подальших досліджень полягають у можливості проведення емпіричного аналізу для вивчення впливу фінансування на якість і доступність освіти в інших державах – членах ЄС. У подальшому отримані результати стануть корисними для виявлення взаємозв'язків між фінансуванням та академічними досягненнями здобувачів, а також виявлення найефективніших методів інвестування в освіту. Отримані результати будуть використані для пошуку оптимальних шляхів поліпшення фінансування вищої освіти в Україні та формулювання конкретних пропозицій з відповідного питання.

ЛІТЕРАТУРА

- Дебич, М. (2019). Інструменти інтернаціоналізації для оцінювання якості вищої освіти: європейський досвід. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: аналітичні матеріали (частина II), 95–106.
- Кульчицька, А. В. (2014). Якість освіти та її оцінка в контексті європейської та міжнародної інтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 1, 139–144.
- Медведовська, Д. (2016). Основні критерії якості вищої освіти: досвід Великої Британії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1, 48–55.
- Нітенко, О. (2020). Особливості навчання та фінансування німецьких студентів в умовах пандемії COVID-19. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*, 1(9), 24–31.
- Усик, В. (2019). Особливості фінансування вищої освіти: аналіз українського та світового контекстів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2(203), 59–67.
- Alecsandru, S. V., & Raluca, D. A. (2013). The higher education system in Romania: past – present – future. *Social and Behavioral Sciences*, 93, 859–863.
- Colombo, M., & Salmieri, L. (2022). Higher Education in Italy: Between New Public Management and Autonomy. *Revue d'histoire des sciences humaines*, 41, 285–306
- European Commission (2024): Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Publications Office of the European Union, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/969920>
- EUROSTAT. (2023). Share of unemployed youth down to 6.3% in 2022. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230524-1>
- EUROSTAT. (2024). Tertiary education attainment, 2023 (% of population aged 25-34) <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240527-1>
- Herrera-Sosa, K., Hoftijzer, M., Gortazar, L., & Ruiz, M. (2018). Education in the EU: Diverging Learning Opportunities? An analysis of a decade and a half of skills using the Programme for International Student Assessment (PISA) in the European Union. <https://pubdocs.worldbank.org/en/180421529688002726/EU-GU-Skill-Supply-final-5-30-2018.pdf>
- Iatagan, M. (2015). Challenges of the Romanian Higher Education System in the Context of Globalization. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 180, 345–351.
- Lumino, R., Grimaldi, E., & Gambardella, D. (2017). The evaluation turn in the higher education system: lessons from Italy. *Journal of Educational Administration & History*, 49(2), 1–21.
- Natroshevili, S. (2018). Financing of the higher education: problems and solutions. *Modern Science*, 3, 120–125.
- OECD. (2023). Education at a Glance: Germany, https://gpseducation.oecd.org/Content/EAGCountryNotes/EAG2023_CN_DEU_pdf.pdf
- OECD-1. (2023). Education at a Glance 2023: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>
- QS World University Rankings. (2024). <https://www.topuniversities.com/world-university-rankings?search>
- SDGs report. (2019). Statistical information for 2030 agenda in Italy. https://www.istat.it/it/files/2019/08/SDGs-2019_inglese.pdf
- Vykydal, D., Folta, M., & Nenadál, J. (2020). A Study of Quality Assessment in Higher Education within the Context of Sustainable Development: A Case Study from Czech Republic. *Sustainability*, 12(11), 47–69.
- Zamfirache, A. P. (2022). A Brief Analysis of the Problems and Challenges in the Romanian Higher Education. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series*, 15(64), 105–110.

REFERENCES

- Alecsandru, S. V., & Raluca, D. A. (2013). The higher education system in Romania: past – present – future. *Social and Behavioral Sciences*, 93, 859–863.
- Colombo, M. & Salmieri, L. (2022). Higher Education in Italy: Between New Public Management and Autonomy. *Revue d'histoire des sciences humaines*, 41, 285–306.
- Debych, M. (2019). Internationalization tools for assessing the quality of higher education: European experience. Analysis of the leading domestic and foreign experience in assessing the quality of higher education in the context of European integration: analytical materials (part II), 95–106.
- European Commission (2024): Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Publications Office of the European Union, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/969920>
- EUROSTAT. (2023). Share of unemployed youth down to 6.3% in 2022. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230524-1>
- EUROSTAT. (2024). Tertiary education attainment, 2023 (% of population aged 25-34) <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240527-1>
- Herrera-Sosa, K., Hoftijzer, M., Gortazar, L., & Ruiz, M. (2018). Education in the EU: Diverging Learning Opportunities? An analysis of a decade and a half of skills using the Programme for International Student Assessment (PISA) in the European Union. <https://pubdocs.worldbank.org/en/180421529688002726/EU-GU-Skill-Supply-final-5-30-2018.pdf>
- Iatagan, M. (2015). Challenges of the Romanian Higher Education System in the Context of Globalization. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 180, 345–351.
- in the context of the COVID-19 pandemic. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, 1(9), 24–31.
- Kulchytska, A. V. (2014). Quality of education and its evaluation in the context of European and international integration. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 1, 139–144.
- Lumino, R., Grimaldi, E., & Gambardella, D. (2017). The evaluation turn in the higher education system: lessons from Italy. *Journal of Educational Administration & History*, 49(2), 1-21.
- Medvedovska, D. (2016). The main criteria for the quality of higher education: the experience of Great Britain. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1, 48–55.
- Natroshevili, S. (2018). Financing of the higher education: problems and solutions. *Modern Science*, 3, 120–125.
- Nitenko, O. (2020). Features of education and funding of German students OECD (2023). Education at a Glance: Germany, https://gpseducation.oecd.org/Content/EAGCountryNotes/EAG2023_CN_DEU_pdf.pdf
- QS World University Rankings. (2024). <https://www.topuniversities.com/world-university-rankings?search=kyiv>
- SDGs report. (2019). Statistical information for 2030 agenda in Italy. https://www.istat.it/it/files/2019/08/SDGs-2019_inglese.pdf
- Usyk, V. (2019). Peculiarities of the higher education funding: analysis of ukrainian and world context. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 2(203), 59–67.
- OECD-1 (2023), Education at a Glance 2023: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>.
- Vykydal, D., Folta, M., & Nenadál, J. (2020). A Study of Quality Assessment in Higher Education within the Context of Sustainable Development: A Case Study from Czech Republic. *Sustainability*, 12(11), 47–69.
- Zamfirache, A. P. (2022). A Brief Analysis of the Problems and Challenges in the Romanian Higher Education. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series*, 15(64), 105–110.